

CASGLIAD

o'r

WAD

EDIG.

ISAIA xlv. 22.

*...af fi, holl gyrrau'r dddear, fel
...mysi wyf Dduw, ac nid neb*

Ezeciel. xviii. 21, 22.

*O'r annuwiol a dilychwel oddi wrth ei holl bechodau y
rhai a sonaeth,—ese gan fyw a fydd byw,—Ni ch-
fir i'w holl gamweddau a wnaeth,—*

EUTFTCCY:

graphwyd yn y Flwyddyn M,DCC,LXXVII.

*Nid yw'r Llyfr hon ar werth, ond rhodd
wyllysiwr da i Grefydd a'u gwaith.*

Galwad i'r annychweledig.

Ezeziel. xxxiii. II.

Dywed wrthynt, Fel mai byw fi, medd yr Arglwydd Dduw, nid ymhoffaf ym marwolaeth y marw, ond i'th droi o'r annuwiol oddi wrth ei ffwrdd a'i ddychwelyd i'w lwch, dychwelwch oddi wrth eu ffwrdd a'u ddychwelyd canys, tŷ ISRAEL, pabam y byddwch farw.

WM y Telfyn fy'n gael yn ymlyd
iaethau hyn fy'n canlyn.
S Athr. 1. Cyfraith anghyfnawidiol
Duw yw, fodd ymlyd i'w
droi neu farw.

Athr. 2. Addewid Duw yw, fodd ymlyd
fyw, os hwy a droant.

Athr. 3. Mae Duw yn ymhoffi yn marw, ac Iechydwr iaeth dynion, ac nid yn eu marwolaeth a'u damnedigaeth. Gwell oddi ymlyd droi o honynt a byw, na myned rhagdynt i'w marwolaeth.

Athr. 4. Hwn yw'r sicraf wir, yr hwn o'r sicraf na fynnai Duw i ddynion mo'i ammau, a gadarnhaodd efe iddynt mcwn môdd difrif cyhoeddus trwy ei Lŵ.

Athr. 5. Mae'r Arglwydd yn dŷblu ei orchymynion a'i annogaethau i'r annuwiol i ddychwelyd.

Athr. 6. Mae'r Arglwydd yn ymoftwng i ymrelyddu â hwynt, ac yn gofyn iddynt pabam y mynnent farw?

Athr. 7. Os yr annuwiol gwedi hyn i gyd naddychwelant, nid o ran Duw y, derfydd am danynt ond o'i rhan eu hunain : eu hyftyfnigrwydd eu hunain yw'r achos o'i damnedigaeth ; marw gan hynny y maent ; oblegyd hwy a fynnant farw.

Athr. 1. Cyfraith anghyfnawidiol Duw yw, fodd ymlyd i ddynion annuwiol droi neu farw. Os coeliwch Dduw, coeliwch hyn : nid oes ond un o'r ddwy

ldwy ffordd hyn i bob dyn annuwiol, naill ai troe-
līgaeth ai damnedigaeth. Mi a wn mai anhawdd
yw peri i'r annuwiol goelio 'r gwirionedd hyn. Nid
hyffedd os cweryla yr euog a'r gyfraith. Ychydig
dynion sydd barod i goelio yr hyn ni fynnent fod
yn wir : a llai a fynnent i hynny fod yn wir er y
ment yn deall ei fod yn eu herbyn. Eithr os bydd
heb mor ddall ac anturio cwestiyno naill ai gwirio-
edd neu gynhawnder y gyfraith hon o'r eiddo Duw,
ni aroddaf i chi ar fyrr y fath eglurdeb o'r
dau, yr hwn os addhygwn, addylai fodloni dyn
hefymmol. A os gyntaf, os ydych yn ammau
ydyw hyn yn air Duw, ai nad yw heb law cant
lleoedd eraill, se eiddo eich bodloni a'r ychy-
ig rai hyn. *Mat. xxi. 3. Iddaf y dywedaf i*
chi, adduich eich cerbydau a'ch gwynethur fel plant
tychain, nid eiddo eich ddim i miwn i ddyrnas nesfodd.
Ier. xxi. 14. Rhuf. vii. 8, 9. Gal. vi. 15. I Ped. i.
1. I Ped. ii. 12. Psal. cx. 17 Psal. xi. 5. Megis
ad rhaid i mi aros i agoryd y lleoedd hyn, y rhai
dynt mor eglar, felly yr wyf fi yn tybied nad rhaid
i mi chwaneu dim mwy o'r lliaws hynny sydd yn
droddy cyffelyb : os 'wyt ti ddyn, a'r sy'n credu
air Duw, dymma yn barod ddigon i'th fodloni di,
od yn rhaid i'r annuwiol ddychwelyd, neu gael
eu condemnio.

Ond os nad ydych yn credu hyn, moeswch glyw-
d pa reswm sydd gennych paham na chredwch y
air hwn o eiddo Duw, yr hwn sydd yn dywedyd i mi,
od 'n rhaid i'r annuwiol droi neu gael eu condemnio:
mi a wn eich rheswm, mai o herwydd eich bod yn
arnu fod yn anhebygol i Dduw fod mor annhru-
arog : Tybied yr ydych mai creulonder yw damnio
ynion yn dragwydd am beth cyn lleied a bŷchedd
echadurus. A hyn sydd yn ein harwain at yr ail
eth, yr hyn yw cyfiawnhau uniawnder Duw yn ei
deddfau a'i farnau.

Ac yn i. Yr wyf fi yn tybied na ddywedwch nad

yw yn ddigon cyfaddas i enaid anfarwol, gael ei reoli trwy gyfreithiau a f'o yn addaw gwobr anfarwol, ac yn bygwth cosbedigaeth annherfynol. Oni bai hynny ni byddei y gyfraith gyfaddas i naturiaeth dyn, yr hwn ni chyflawn reolir trwy foddion ddim is na gobaith neu arswyd pethau tragywyddol.

2. Yr 'wyf yn tybied yf addeswch nad yw yr addewid o ddirangc a diangysfred ogoniant yn anghyfaddasol i ddoethineb Duw, na chyflwr dyn : a phaham yntau na byddech o'r unrhyw dŷ am fygythiad o ddirangc ac anthaethadwy drueni ?

3. Pan gaffoch chwi yngair Duw, mai felly y mae, ac felly y bydd, a ydych chi yn tybied eich hunain yn addas i ddywedyd yn erbyn y gair hwn ? A elwch chwi eich gwneuthurwr at y barr, a holi ei air ef ar gyhuddiad o ffalster ? A ellfeddych chi arno i'w farnu wrth ddeddf eich dychmygion ? A ydych chi yn ddoethach, ac yn well, ac yn gyflawnach nag ef ? Ai rhaid i'r Hollalluog sefyll wrth frawdle prŷf ? Oh ryfng aruthrol llwch dibwyll ! A gyhudda pob gwadd, a thywarchen, a thommen yr haul o dywyllwch, a chymmeryd arno i lewyrchu'r byd ? Pa le yr oeddych chi pan wnaeth yr Hollalluog y Cyfreithiau hyn, na alwasai efe arnoch chi i fod o'i gyngor ?

4. Os yw Pechod y fath ddrwg a'r fy'n gofyn marwolaeth Crist yn lawn trosto, nid rhyfedd ei fod yn haeddu trueni trag'wyddol.

5. Ac os haeddodd pechod y Cythreuliaid boenedigaeth annherfynol, paham yntau na's haeddai pechod Dyn ?

6. Ac yn fy nhŷb, chwi a ddylech ddeall, nad oes fodd i'r goreu o ddynion, llai o lawer i'r annuwiol, fod yn gymmwys farnwyr ar haeddeditigaeth pechod. Och ! Yr ydym ni oll yn ddeillion ac yn bartiol ! Ní ellwch chi fyth gyflawn adnabod haeddiant pechod, nes i chi gyflawn adnabod Drwg y pechod ; ac ni ellwch chi fyth gyflawn adnabod drwg y pechod, nes i chi gyflawn adnabod

bod ; yn 1. Godidawgrwydd yr enaid yr hwn a anffurfiodd ef. 2. A godidawgrwydd y sainſte ddrwydd yr hwn a ddileuodd ef. 3. Ac achos a godidawgrwydd y gyfraith yr hon y mae yn ei throfeddu. 4. A godidawgrwydd y gogoniant y mae yn ei ddirmysgu. 5. A godidawgrwydd a swydd rheswm yr hwn y mae yn ei fathru. 6. Na chwaith nes i chwi adnabod anfeidrol ardderchawgrwydd Hollalluogrwydd, a ſancteidrwydd y Duw hwnnw yn erbyn yr hwn y gwneir ef. Pan adwaenoch chwi y rhai'n oll yn gyflawn, y cewch chwi gyflawn adnabod haeddiant pechod. 7. A ellwch chwi, feddwl fod enaid aflan yn gymmwys i'r nefoedd ? Och fi, ni fedrant garu Duw ymma, na gwneuthur iddo un gwaſanaeth a'r a allo ef ei dderbyn. Maent yngwrthwyneb i Dduw ; maent yn ffieiddio yr hyn y mae efe yn ei garu fwyaf, ac caru yr hyn y mae efe yn ei gallau : Nid ydynt yn gymmwys i'r amherffait h gymmundeb hwnnw ac ef yr hwn y mae ei Seintiau ef ymma yn gyfrannogion o hono. Pa fodd gan hynny y gallant hwy fyw yn y perffaith gariad hwnnw o'r eiddo ef, ac yn y cyflawn hyfrydwch a'r cymmundeb ag ef, yr hyn yw gwynfyd y nef ?

Defnydd.

Attolwg i chwi ynawr, bawb oll ar ydych yn yn caru eich eneidiau, yn lle ymgynhennu â Duw, ac â'i air, ymoſtwng iddo ar frŷs, a'i arfer ; er eich daioni. Chwi oll a'r sydd etto heb droi, cymmerwch hyn am ddilys wirionedd Duw. Rhaid i chwi cyn pen nemmawr ddychwelyd neu gael eich damnio. Nid oes un ffordd arall ond *troi* neu *farw*. Pan ddywedodd Duw hyn, yr hwn ni ddichon ddywedyd celwydd wrthych, pan glywch hyn gan wneuthurwr a Barnwr y byd, mae'n amfer i'r rhai sydd ganthynt glustiau i wrando. Erbyn hyn chwi a ellwch weled pa beth sydd gennych i ymddiried yntho. Nid ydych ond meirwon a damnedig oddi-

eithr i chwi ddychwelyd. Pe dywedwn i chwi amgen-
 ach mi a'ch twyllwn â chelwydd. Pe cuddiwn hyn
 oddiwrthych, mi a'ch anhreithiwn chwi, ac a fydd-
 wn euog o'ch gwaed, fel y mae yr adnodau oflaen
 fy nhestyn yn siccerhau. Ad : 8. *Pan ddywedwyf*
wrth yr annuwïol, ti annuwïol gan farw a fyddi farw ;
oni leferi di i rybyddio yr annuwïol o'r ffordd ; yr annuwïol
hwn a fydd marw yn ei annwïredd ; ond ar dy law di i
gofynnaf ei waed ef. Chwi a welwch gan hynny, er
 bod hon yn athrawiaeth arw anhyfryd, mae hi yn
 gyfryw ac fydd raid ini ei phregethu, ac i chwithau
 ei gwrando. Esmwythach yw elywed fôn an-
 uffern, na'i dioddef. Oni bai fod eich angenrheid-
 iau yn ei ofyn, nid ysbélwem nimo'ch clustiau tyner
 â gwirioneddau a dybir mor eirwon a llymdoſt. Ni
 byddai uffern cyn llawned pettau bobl ond ewyllys-
 gar i adnabod eu cyflwr, ac i glywed oddiwrtho, ac
 i feddwl am dano. Yr achos pahan y mae cyn llei-
 ed yn ei gochelyd yw, oblegyd nad ydynt yn ym-
 drechu am fyned trwy borth cyfyng *Troedigaeth*, ac
 am drammwy ffordd gŵl *Sanctaid* trwydd tra caſſont
 amfer : ac nid ydynt yn ymdrechu, oblegyd na ddeff-
 roefant i fywiol deimlad o'r perygl y maent yntho.
 Ac ni ddeffroefant, oblegyd fod yn gâs ganthynt
 glywed oddiwrtho, a meddwl am dano : a hynny
 fydd mewn rhan o herwydd ynfyd dynnerwch, a
 hunan ferch cnawdol : ac mewn rhan o herwydd
 nad ydynt yn llwyr gredu y gair fydd yn ei fygwth.
 Pebacch chwi ond hollawl gredu y gwirionedd hwn,
 mi a debygwn y dylei ei bwys ef eich annog i'w
 gofio ; ac fe a'ch dilynai ac ni adawai i chwi lo-
 nydd, nes i chwi ddychwelyd. Pe clywch hyn ond
 un waith trwy leferydd Angel, *Rhaid it fod yn ddych-*
weledig neu yn ddamnedig : Troi neu farw : oni byddai
 iddo lynu yn eich meddwl, ac ymdrechu â chwi
 nos a dydd, fel y cofiech ef wrth bechu, ac y cofi-
 ech ef wrth eich gwaith, fel ped sai ei lais ef yn
 oestadol yn eich clustiau, *Troiwch neu drengwch.* Oh
 a beth gan hynny yw'r achos na rwygir calonnau
 pechaduriaid

pechaduriaid â'r cyfryw wirionedd pwysfawr ! Fe dybygai ddyn bellach y dylai pob enaid a'r ni thrôdd, a'r fydd yn clywed y geiriau hyn fêrwino hyd at y galon, a meddwl rhyngthynt â nhwy ei hunain ; *Hiwryw fy nghfiwr i fy hunan* ; ac na byddent byth lonydd nes eu cael eu hunain gwedi troi. Coeliwch, hawyr, ni pheru'r swrth dymmer diosaf ymma chwaith yn hir. Troedigaeth a Damnedigaeth ydynt, ill dau bethau deffroûs. Ac un o honynt a bair i chwi ymwrando ac ef cyn pen nemmawr. Myfi a fedraf ddywedyd i chwi ymlaenllaw cyn ficcred a phettawn yn ei ganfod â'm llygaid, y dwg naill ai grâs ai uffern y pethau hyn ar fyrder at y byw, ac a wnânt i chwi ddywedyd, *Pa beth a wneuthum ? Pa belynt ffol annuwiol a gymmerais ?* Trahaus faleh a syfrdan gyflwr pechaduriaid ni pheru ond ychydig. *Rhaid troi neu drengu.*

Ha wyr, a ydych chwi yn credu hyn oll, ai nid ydych ? Diau na's gellwch ddywedyd nad ydych ; canys y mae ef tros ben amheuath. Y rhai hyn nid ydynt ymrysonau, lle mae'r naill wr duwiol dysgedig o'r naill feddwl, a'r llall o un arall ; lle mae'r naill blaid yn dywedyd hyn, a'r llall yn dywedyd hyn accw : Pob sect yn ein plith ar a haeddei ei galw yn Gristnogion, ydynt oll yn cyttuno yn yr hyn a ddywedais ; ac oni choeliwch chwi Dduw'r gwirionedd, a hynny mewn peth y mae pob sect a phlaid yn ei goelio ef, yr ydych yn llwyr anefsgusodol.

Eithr os ydych yn coelio hyn, pa fodd y digwydd i chwi fod cyn llonydded mewn cyflwr annychweledig ? A wyddoch chwi eich bod gwedi dychwelyd ? A fedrwch chwi hefyd gael y newidiad rhyfeddol hwn ar eich eheidiau ? A ail-anwyd chwi fel hyn, a'ch gwneuthur o newydd ? Onid yw y pethau hyn yn rhyfedd gan fagad o honoch ? Ac yn gyfryw na's gwybuaoch oddiwrtthynt ar eich eneidiau ? Oni fedrwch fynegi dydd neu wythnos eich newidiad, na'r bregeth a'ch trôdd chwi, etto a ydych chwi yn cael fod y gwaith wedi ei wneuthur ? Eich celaneddau

oelaneddau a orweddant ar fyrder yn y llwch, angylion neu gythreuliaid yn ebrwydd a gymmerant afel ar eich eneidiau, a phob mab a merch o honoch chwi oll, a fydd ymhlith cwmpeini arall ar fyrder, ac mewn cyflwr amgenach nag yr ydych yr awr hon yntho : ni thigwch chwi yn y tai yna ond ychydig yn hwy : Ni weithiwch chwi yn eich fioppau a'ch meusydd ond ychydig yn hwy : nid eisteddwch yn yr ystafelloedd yna, ac ni phreswylwch ar y ddaear hon ond ychydig yn hwy. Ni welwch â'r llygaid yna, ac ni chlywch â'r clustiau yna, ac ni leferwch â'r tafod yna ond ychydig yn hwy, tan ddydd yr adgyfodiad : O pa ryw fan y byddwch chwi yntho ar fyrder o lawenydd neu boendod ! O pa olwg a welwch chwi ar fyrder yn y nefoedd neu yn uffern ! O pa feddyliau a leinw eich calonau ar fyrder â difyrrwch neu erwindeb anrhaethadwy ! Oh pa waith y gosodir chwi arno ar fyrder, sef naill ai i foliannu'r Arglwydd gyda Seintiau, ac Angylion, neu i groch leisio allan mewn tan anni-fioddadwy gyda chythreuliaid ! Ac a ddylai hyn o'i gael ei anghofio ? A hyn oll a fydd anherfynol, ac a fêlir i fynu trwy ddeddf drag'wyddol. *Tragywyddoldeb Tragywyddoldeb*, a fydd mesur eich llawenydd neu'ch tristwch ; A ellir anghofio hyn ? Ac y mae hyn, hawyr frodyr, ei gyd oll yn wir ; *y sicraf wirionedd yw* : Darfyddo i chwi fyned i fynu ac i wared ychydig hwy, darfyddo i chwi gyfsgu a deffroi ychydig mynychach, chwi a fyddwch meirw, a chwedipaffio, a chael y cwbl yn wir yr wyf fi yn ei fynegi i chwi yr awr hon ; ac er hynny a fedrwch chwi yn awr ei anghofio yn gymmaint ? Chwi a gewch gofio y pryd hynny glywed o honoch y pethau hyn, ac a gewch ddeall eu bod hwynt yn fwy matterion filoedd o weithiau nag y gallaf fi na chwithau ymma moi ddirnad. Ac am hynny yr wyf fi yn attolwg ar i chwi fy egsufodi, os wyf fi hanner cyn daered arnoch ynghylch y pethau hyn, a phed fawn yn eu gweled. Os gorfydd arnaf farw y foru, a gallu

o honof ddyfod drachefn o fyd arall, a mynegi i chwi yr hyn a welswn, oni byddech chwi ewyllysgar i'm gwrandu, ac oni chredech chwi, a gwneuthur cyfrif o'r hyn a fynegwn i wrthy-ych? Pe gallwn i bregethu un bregeth i chwi yn ôl fy marw, a gweled yr hyn a wneir yn y byd a ddaw, oni fynnech imi ddywedyd y pŵr wirionedd, ac oni ymdyrrech chwi i'm gwrandu? Oni osodech chwi hynny at eich calon? Ond ni ddichon hyn fod: Mae gan Dduw ei ffordd bwytiedig i'ch dysgu chwi trwy'r sctrythrau a gweinidogion. Dy-munaf arnoch i ddechreu chwilio eich calonau yn ddifrifol, a dywedyd wrthy-ych eich hunain, ai felly mewn difri y mae? Ai rhaid i mi droi neu farw? Ai rhaid imi fod yn ddychweledig neu 'n ddamnedig? Mae yn llawn bryd imi gan hynny edrych yn fy nghylch, cyn y b'o yn rhy hwyr. Oh pabam i ad edrychais am hyn hyd yn hyn? Pabam y darfu imi ar antur ffwdanu, a myned yn swrthlyd tros gymmaint o orchwyl? A oeddwn i yn effro, neu yn fy nghliôf? O'r bendigedig Dduw! Pa drugaredd yw na thorraist fi ymaith oddi-ar y ddaear, cyn cael o honof ddim gobaith sicr o'r bywyd trag'wyddol? Gedwch iddo, na atto Duw ini esgeuluso'r gwaith ymma ddim hwy. Pa gyflwr y mae fy enaid i ynddo? A ddychwelais i, ai nad do? A fu erioed y cyfryw gyfnewid neu waith ar fy enaid? A oleuwyd fi trwy air ac yspryd yr Arglwydd, i ganfod atgasrwydd pechod, eisiau am Iachawdwr, cariad Crist, a godi-dawgrwydd Duw a'i ogoniant. A ddrylliwyd ac a ddarostyngwyd fy nghalon o'm mewn am fy muchedd or blaen? A roesewais i yn ddiolchgar fy Iachawdwr a'm Harglwydd, yr hwn ai cynnygiodd ei hun ynghyd â phardwn a bywyd i'm henaid? A wyf fi yn casau fy muchedd bechadurus gynt, a gweddillion pob pechod ar fydd ynof? A wyf fi yn ffoi rhagddynt, megis fy ngelynion mar-wol? a wyf fi yn rhoddi fy hun i fynu i fuchedd o sancteiddrwydd ac ufudd-dod i Dduw? A ydwyf fi yn ei charu ac yn ymhyfrydu ynhi? A allaf fi ddywedyd mewn gwirio-nedd fy mod yn farw i'r byd a'r hunan gnawdol, am bod
 yn

yn byw i Dduw a'r gogoniant â addawodd ef? A oes gennyf fwy prîs a phwrpas am y nefoedd, na'r ddaear? Ai Duw hefyd yw'r anwylaf a'r goruchaf yn fy enaid? A oes gennyf fwriad newydd, a diben newydd, a haid newydd o anwydau Sanctaidd? A sefydlais i fy ngobaith a'm calon yn y nefoedd? A phan bechwyf, ai yn erbyn gredfol ogwyddiad a bwriad fy nghalon y mae? Ac a wyf si yn ewyllysio cael ymwared oddi wrth fy ngwendidau? Dymma gyflwr enaid dychweledig: ac fel hyn y mae'n rhaid bod gyda myfi, ai nad é? Mae hi yn amser i geisio dattod y petrusder hwn cyn i'r Barnwr ofnadwy ei ddat-tod. Nid oes mor lle i edifeirwch a throedigaethy pryd hynny; mi a wn fod yn rhaid iddo fod naill ai'n awr, ai na byddo byth.

Hawyr, hyn yw fy neisfyfiad arnoch, ddodi o honoch dasg ar eich calonau ai holi fel hyn, nes i chwi ganfod, os bydd possibl, pa un ydych ai dychweledig ai nad ydych. Mae'r matter yn fawr, nedwch i ddiofalwch eich lluddias. Pe gwyddech chwi eich bod oddiar y ffordd i'r nefoedd, a'ch bod yn golledig yn dragywydd pettach yn meirw fel yr ydych; a feiddiech chwi gyfsgu noswaith ychwaneg yn y cyflwr yr ydych ynddo? A feiddiech chwi fyw ddiwrnod etto yntho ef? A fedrech chwi grechwen-nu a bod yn llawen yn y fath gyflwr? Pa beth! Ac heb wybod nad eiler eich cippio i uffern mewn un awr. Diammau y parai i chwi ymadael â'ch cymdeithas a'ch helyntiau gynt, ac yr ymgyfeiriech at ffyrdd sancteiddrwydd, a chymmundeb y saint. Diammau y gyrrai hynny chwi i lefain ar Dduw am galon newydd, ac i geisio cymmorth y rhai fydd gymmwys i'ch cyngori. Er mwyn yr eneidiau hynny fydd raid iddynt droi neu feirw, yr wyf si'n attolwg na naccêwch mohonof, wneuthur o honoch yn orchwyl, iwch ddeall eich cyflwr eich hunain, ac adeiladu ar sail safadwy, a gwybod yma neu ac-cw, a droesoch ai nad do, ac na anturioch mo'ch eneidiau ar ddifrawch diddarbod.

Athr. 2. Addewid Duw yw, y caiff yr annuwiol fyw

fyw os troant, sef, os troant yn ddiffuant ac yn hollawl.

Mae'r Arglwydd yma yn cyhoedd gyfaddau mai dyma'r hyn y mae efe yn ymhoffi ynddo, bod i'r annuwiol droi a byw. Mae'r nefoedd gwedi ei gwneuthur mor siccr i'r dychweledig, ac yw uffern i'r annychweledig. *Trbwch a byw fyddwch*, sydd wirionedd cyn siccred, a *Throwch neu meirw a fyddwch*.

Nid oedd Duw rwymedig i ddarparu ini Iachawdwr, nac i agoryd ini ddrws gobaith, nag i'n galw i edifarhau a throi, pan oeddym ni unwaith wedi ein taflu ein hunain ymaith trwy bechod. Ond efe a'i gwnaeth yn rhad i fawrhau ei drugaredd. Bechaduriaid, ni chaiff neb o honoch achos i ddywedyd, fy mod i yn pregethu i chwianobaith. Ein *commissiwn* ni sydd i gynnyg Iechydwriaeth, Iechydwriaeth ddiogel, ddifrif, ogoneddus, dragywyddol Iechawdwriaeth i bob un o honoch; i'r cardottyn tlottaf, yn gyftal ac i'r arglwydd mwyaf; i'r dihiraf o' honoch, sef i'r meddwon, tyngwyr, bydolwyr, lladron, iê i ddirmygwyr a goganwyr ffordd sanctaidd Iechawdwriaeth: fe a orchmynnir ini gan yr Arglwydd ein Meistr, gynnyg i chwi bardwn am gymaint oll ac a basiodd, os gwnewch chwi bellach o'r diwedd ond dychwel, da byw. Fe orchmynnir ini attolygu ac ymbil arnoch am dderbyn y cynnyg a dychwelyd; ac i fynegu i chwi pa barattoad a wnaethpwyd gan Grift; pa drugaredd sydd yn aros am danoch; pa amynedd sy'n disgwyl wrthych; pa fwriadau o garedigrwydd sydd gan Dduw tuag attoch. Yn siccr mae gennym ni hefyd gennadwri o ddigofaint ac Angau, ie a dwbl ddigofaint ac Angau: ond nid ein prif gennadwri yw'r un o honynt. Mae'n rhaid ini fynegi i chwi y digofaint sydd arnoch yn barod, a'r farwolaeth y ganwyd chwi tani, am dorri deddf gweithredoedd: eithr nid yw hyn ond dangos yr eisiau am drugaredd, a'ch annog i brisio gras y Pryniawdwr. Ac nid ydym
ni

ni yn mynegi i chwi ddim ond y gwir fydd yn rhaid i chwi ei wybod; canys pwy a gais physygwriaeth ond a wypo ei fod yn glaf? Nid yw ein gwaith ni yn dangos i chwi eich trueni, yn eich gwneuthur yn druenus; ond eich hymnid chwi allan y mae i ymgais am drugaredd. Yn Nuw y mae Trugaredd, ac y mae digonolrwydd yn yr Iawn a rodd Crist, mae'r addewid yn rhad, yn gyflawn, ac yn gyffredinol. Os gofynnwch pale mae ein *commisiwn* i i gynnyg fel hyn; ymlith cant o leoedd o'r ysgrythur, myfi a'i dangosaf yn yr ychydig leoedd hyn. Yn gyntaf, chwi a'i gwelwch yma yn fynheftyn a'r adnodau fy'n canlyn; ac yn y xviii. o *Ezec*: mor eglur ac y galler i adrodd. A yn 2 *Cor.* v. 17, 18, 19, 20, 21. *Gwel.* Felly *Marc.* xvi. 15, 16. A *Luc.* xxiv. 46, 47. gwél. Ac *Act.* v. 30, 31. Ac xiii. 38, 39. *Gwél.* A rhag i chwi dybied fod Duw yn cynnyg hyn yma yn unig i'r Iuddewon, edrychwch *Gal.* vi. 15. A *Luc.* xiv. 17, 23, 24. *Gwél.*

Dyma lle gellwch chwi yn ddienbyd ymddiried am eich eneidiau: canys cariad Duw yw ffynnon y cynnygiad hwn, *Joan* iii. 16. A gwaed Mab Duw a'i pwrcafodd: Ffyddlondeb a gwirionedd Duw a ymrwymodd i wneuthur yr addewid yn dda: gwyrthiau a feliasant i fynu y gwirionedd o hono: Pregethwyr a anfonir i'w'r byd i'w gyhoeddi.

Diau, os mynnwch chwi goelio y byddwch gadwedig heb *Droedigaeth*, eich bod chwi yn coelio anwiredd: a phe pregethwn innau hynny i chwi, mi a bregethwn gelwydd. Nid credu i Dduw yw hyn, ond i'r cythraul ac i'ch calonnau twyllodrus eich hunain. Mae gan Dduw ei addewid o *einioes*, a chan *Ddiafol* ei addewid o *einioes*. Addewid Duw yw, *Dychwelwch a byw fyddwch*. Addewid *Diafol* yw, chwi a gewch fyw pa *un bynnag a wneloch ai troi ai peidio*. A ysywaith, mae y rhan fwyaf o'r byd yn credu'r gair hwn o eiddo'r cythraul, oflaen gair Duw. Yn yr un môd ac y daeth ein pechod a'n trueni i'r byd. Duw a ddywedodd

with

wrth ein rhieni cyntaf, *os bwyttewch, chwi a fyddwch feirw*; a'r cythraul a'i gwrthettyb, gan ddywedyd, *ni byddwch feirw ddim*: A'r wraig a goeliodd y cythraul osiaen Duw. Felly y mae'r Arglwydd yr awr hon yn dywedyd, *Trowch neu meirw fyddwch*; a'r cythraul sy'n dywedyd, *Ni byddwch feirw ddim, os gwnewch gymmaint a llefain ar Dduw am drugaredd ar y diwedd, a rho'i heibio weithrediadau'r pechod, pryd nas galloch moi gweithredu ddim yn bwy*. A dymma'r gair y mae'r byd yn ei garu. Oh ysgelderder anelgorol! credu Diafol osiaen Duw.

Eithr os chwi a drowch a dyfod i ffordd trugaredd, mae trugaredd yr Arglwydd yn barod i'ch groesawi. Ymddiriedwch gan hynny yn Nuw am iechydwriaeth yn hyf ac yn hyderus, canys efe a ymrwymodd trwy ei air ar eich cadw chwi. Mae ef yn oestadol yn barod i'ch derbyn. A llawnder y gwirionedd ymma a ymddengus etto ymhellach yn y ddwy athrawiaeth sy'n canlyn, at y rhai yr âf rhagof yn y man nefaf, cyn i'm wneuthur dim defnydd o hyn ymhellach.

Athr. 3. Mae Duw yn ymhoffi yn nhroedigaeth ac iechydwriaeth dynion, ond nid yn eu marwolaeth a'u damnedigaeth: gwell gantho droi o honynt a byw, na myned rhagddynt a meirw. Am resymmau y pwngchwn, mi a fyddaf byrr ynthynt, o herwydd yr wyf yn tybied eich bod yn eu credu eisoes.

1. Fe eill grafusol naturiaeth Duw ar a gyhoeddir yn *Exod*: xxxiv. 6. ar xx. 6. ac yn aml mewn lleoedd eraill, eich sicrau chwi o hyn, nad yw efe yn ymhoffi yn eich marwolaeth.

2. Pettau Duw yn ymhoffi yn eich marwolaeth yn fwy nag yn eich troedigaeth a'ch bywyd, ni buasai efe cyn fynyched yn ei air yn gorchymyn i chwi droi. Mae ammodau'r efengyl yn profi'r pwngc.

3. A'i *gommissiwn* yr hwn a roddes ef i weinidogion yr efengyl, fydd yn profi hyn yn helaeth. A buasai Duw yn gwneuthur hyn, ac yn trefnu ei ordinhadau er daioni i chwi, pe buasai efe yn ymhoffi yn eich marwolaeth? B

4. Fe brofir hefyd wrth drefn ei ragluniaeth ef. Ped f'asai gwell gan Dduw eich bod yn ddamnedig nag yn ddychweledig a chadwedig, ni buasei efe yn taro ymmhlaid ei air trwy ei weithredoedd, ac yn eich denu atto ei hun trwy ei diriondeb beunyddiol, ac yn rhoddi i chwi holl drugareddau y bywyd hwn, y rhai ydynt foddion *i'ch tywys chwi i edifeirwch. Rhuf. ii. 4.* a'ch dwyn cyn fynyched tan ei wialen, i beri i chwi bwylllo. Pe buasei hoff gantho dy ddamnedigaeth, pa mor hawfed y gallasei ef dy gael yn uffern er vstalm? Fynyched y gallasei efe cyn hyn dy gippio di ymaith ynghanol dy bechodau; a rhêg neu lŵ neu gelwydd yn dy enau, yn dy anwybodaeth a'th ffalster a'th anlladrwydd? Y pryd y buost di ddiweddaſ yn dy fedd-dod, neu yn gwatwor ffyrdd Duw, hawfed y gallasei ef attal dy anadl, a'th sobreiddio mewn byd arall? Oeh leied peth fyddai i'r Hollalluog Arglwydd reoli tafod y cablwr mwyaf halogaidd, a rhwymo dwylaw yr erlidiwr mîleiniaf, neu ostegu cynddaredd y chwerwaf o'i clynion, a gwneuthur iddynt wybod nad ydynt ond pryfedach?

Pettau efe ond gŵgu arnat, ti a syrthit i'th fedd. Diau mai i edrych a ddychweli di o'r diwedd a byw, y disgwylodd Duw cyhyd wrthyt.

5. Fe a brofir ymbellach trwy ddioddefiadau ei Fab, nad yw Duw yn ymhoſi ym marwolaeth yr annuwiol. Bwriwch i chwi ei weled ef mor brysur yn pregethu ac yn eu hiachau hwynt, fel y cewch ef yn *Marc iii. 21.* Neu cyhyd yn ymprydio, megis ym *Math. iv.* Neu ar hyd y nôs yn gweiddio â'r defnynnau gwaed yn diferu oddiwrtho yn lle chwys, megis *Luc. xxii. 44.* Neu yn goddef marwolaeth felddigidig ar y groes, ac yn tywallt allan ei enaid megis aberth tros ein pechodau ni: a dybiech chwi fod y rhai hyn yn arwyddion o'u yn ymhyfrydu ym marwolaeth yr annuwiol?

6. Yn olaf, os hyn oll ni foddiona mohonoeth etto, cymmerwch ei air ef, yr hwn yn oreu a wŷr ei

ei feddwl ei hun, neu o'r hyn lleiaf coeliwch ei lŵ ef : eithr hyn fydd yn fy arwain at y *bedwaredd athrawiaeth*.

Athr. 4. Yr Arglwydd a siccrhaodd i ni trwy ei lŵ, nad yw efe yn ymhoſi ym marwolaeth yr annuwiol, ond ar iddo droi a byw ; fel y gallai efe adael dyn heb eſgus yn y byd i ammau y gwirionedd o hynny.

Os meiddiwch chwi ammau ei air, gobeithio na bydd i chwi ammau mo'i lŵ ef.

Megis ac y darfu i Grist yn ddiſrif ddwys dyſtiolaethu na ddichon y di-adenhedledig a'r antychweledig fyned i mewn i deyrnas neſoedd, *Math. xviii. 3. Joan iii. 3.* Felly y tyngodd Duw nad yw efe yn ymhoſi yn eu marwolaeth hwynt, ond yn eu troedigaeth a'u bywyd. Ac megis y dywaid yr Apostol *Heb. vi. 13, 16, 17, 18.* *Oblegid na all ai dyngu i neb oedd fwy, medd efe, fel mai byw fi &c. Canys dynion yn wir fydd yn tyngu i un a f'o mwy ; a llŵ er siccrwydd fydd derfyn iddynt ar bob ymryſon : yn yr hyn Duw, yn ewyllysio yn helaethach ddangos i etifeddion yr addewid ddianwadaluſch ei gynghor ef, a gyfryngodd trwy lŵ : fel trwy ddau beth dianwadal, yn yr rhai yr oedd yn ammhofibl i Dduw fod yn gelwyddog, y gallem ni gael cyſſur cryf, y rhai a ffoiſom i gymmeryd gafael yn y gobaiſb a ofodwyd o'n blaen ; yr hwn fydd gennym ni megis angor yr Enaid, yn ddiogel ac yn siccr.—*

Defnydd.

Yr wyf fi yn awr yn attolwg iti yr hwn wyt bechadur annychweledig ar a wyt yn clywed y geiriau hyn, ar i ti fyfyrig ychydig ar yr athrawiaethau a grybwyllwyd o'r blaen ; a'th ystyried dy hun tros encyd, pwy yw yr hwn fydd yn ymhyfrydu yn dy bechod a'th ddamnedigaeth ? Diammau nad Duw : efe o'i ran ei hun a dyngodd nad yw yn ymhoſi yntho. Ac mi a wn nad rhyngu-bôdd iddo ef yr ydych chwithau yn ei fwriadau wrth hynny. Ni leſa i

chwi ddywedyd, eich bod yn yfed ac yn tyngu, ac yn esgeuluso dyledswyddau sanctaidd, ac yn diffoddyd cynhyrfiadau yr yspryd i ryngu bodd Duw: hynny oedd cymmaint a phe cablech chwi y Tywysog, a thorri ei gyfreithiau, a cheisio ei ladd, a dywedyd wneuthur o honoch hyn oll i rhyngu bodd iddo. Pwy gan hynny fydd yn ymhoffi yn eich pechod a'ch marwolaeth? Nid oes neb ar fy'n dwyn delw Duw arno: am fod yn rhaid iddynt hwy fod o'r un meddwl ag ef. Fe a'i gŵyr Duw nad yw ond plefer bychan i'ch athrawon ffyddlon, eich gweled yn gwasanaethu eich gelyn marwol, ac ynfyd anturio eich cyflwr tragywyddol, a rhedeg yn wallgofus i snammau uffern. Llawer gwaith y gorfydd arnom mewn gweddi ddirgel gwyno wrth Dduw â chalonau trymion. *Och Arglwydd, ni a lasarasom wrthynt yn dy enw, eithr ni wnaethant gyfrif o honom; mynegasom iddynt yr hyn yr wyt ti yn ei beri i ni fynegi iddynt ynghylch embydrwydd stat annychweledig, ond ni choeliant mohonom ni. Ni a fynegasom iddynt ddarfod iti dystiolaethu, nad oes heddwch i'r annuwiol, Isa. lvii. 21. Eithr prin y coelia y gwaethaf o honynt oll eu bod yn annuwiol. Rhai o honynt a ddywedant fod yn eu bryd edifarhau. Eithr maent fyth yr un ffunud: a rhai a ddywedant, iddynt edifarhau yn barod, pryd nad ydynt etto gwedi dychwelyd oddiwrth eu pechodau. Arglwydd, hwn yw cyflwr ein cymydogion truens; ac nis gallwn ni wrtho. Pebaem yn ersyn arnynt trwy ddagrau, ni fedrem mor hannog, a pha beth a allem ni ei wneuthur yn ychwaneg? Y rhai'n yw'r cwynion a'r griddfannau y gorfydd ar lawer gweinidog truan eu gwneuthur. Ac a ydych chwi yn tybied fod gantlio ese ddim plefer yn hyn? Ai plefer iddo ese eich gweled yn myned ymlaen mewn pechod, ac nad allo mo'ch attal? Eich gweled yn llawen, pryd nad ydych siccr o fod un awr allan o uffern!*

Pwy gan hynny fydd yn ymhyfrydu yn eich pechod? Neb ond tri gelyn mawrion Duw.—yn 1, y cythraul yn ddiau fydd yn ymhyfrydu yn eich pechod

chod a'ch marwolaeth : canys hyn yw gwir ddiben ei holl brofedigaethau ef : o herwydd er mwyn hyn y mae efe yn gwylio nos a dydd : ni ellwch chwi ryngu bodd iddo yn well na myned rhagoch yn y pechod.

2. Yr *annuwiol* hwythau a ymhyfrydant yntho, am ei fod yn cyttuno â'u naturiaeth hwynt.

3. Ond myfi a wn er hyn ei gyd, nad ydych yn bwriadu rhyngu bodd i'r *cythraul*, pan ydych yn rhyngu ei fodd ; eithr eich *crawd* eich hun, y gelyn mwyaf a pheryglaf yr y'ch yn bwriadu rhyngubodd iddo. Y *crawd* yw efe, yr hwn a fynnei ei dacclu, a phorthi mwythau iddo mewn bwyd, diod a dillad ;— a fynnai ei foddhau mewn mawl a bri gyda'r byd ; a'i foddhau mewn chwaryddiaeth, trythyllwch, a seguryd : hwn yw'r Llyngc-lyn sy'n llyngcu'r cwbl. Hwn yw'r Duw yr ydych yn ei wasanaethu. *Phil.* iii. 18.

Eithr attolwg iwch' aros ychydig ac ystyriwch, yn 1. (Holiad) A ddylae eich *crawd* gael ei fodloni oslaen eich gwneuthurwr ? A anfodlonwch chwi yr Arglwydd, a'ch cyfeillion duwiol, i fodloni eich chwantau anifeiliaidd a'ch dymuniadau anianawl ? Ai nid yw Duw yn deilwng o fod yn rheolwr ar eich *crawd* ? Oni chaiff efe ei reoli ef, ni cheidw efe mohono.

2. (Holiad) Mae eich *crawd* yn fodlon i'ch pechod ; eithr a yw eich cydwybod fodlon ? Onid yw hi yn grwgnach o'ch mewn, ac yn dywedyd i chwi weithiau nad yw pob peth yn dda, ac nad yw'ch cyflwr mor ddiogel ac y dangoswch ei fod ? Ac oni ddylei eich heneidiau a'ch cydwybodau gael eu bodloni oslaen y *crawd* llygredig yna ?

3. (Holiad) Eithr onid ydyw eich *crawd* yn darparu hefyd i'w anfodlondeb ei hun ? Mae efe yn caru yr abwyd, neu'r *bait*, eithr a yw yn dda gantho y bâch ? Mae yn caru y ddiod gadarn y tameidiau melusion—y chwaryddiaeth a'i loddest ; eithr a yw efe yn caru *Melldith Duw* ? A ydyw hoff gantho dan

dan gryn sefyll gerbron ei frawdle ef, a chael ei farnu i dân trag'wyddol ? A yw hoff gantho ei boeni byth bythoedd gyd â'r cythreuliaid ? Cymmerwch y cwbl ynghyd, canys nid oes gwahanu rhwng pechod ac uffern, ond yn unig trwy ffydd a chywir ddychweliad. Os cedwch chwi y naill, mae'n rhaid i chwi gael y llall. Hawyr, fe ddylid ystyried y cwestiwnau hyn gan bob dyn ac sydd yn credu fod gantho Enaid i'w gadw neu i'w golli, cyn i chwi fyned ddim pellach.

Athr. 5. Mae Duw mor daer am droedigaeth pechaduried, ai fod ef yn dygn ddyblu ei eirchion a'i gynghorion, *Trowch chwi, trowch chwi, pahan y byddwch feirw !*

Yr Athrawiaeth hon yw'r cymhwysiad o'r hon o'r blaen, megis defnydd o gynghor; ac yn ôl hynny y trinaf hi. A oes un pechadur annychweledig a'r sy'n clywed y dyga eiriau hyn o'r eiddo Duw ? A fynnech chwi wybod ewyllys Duw ? Och ! Hyn yw ei ewyllys ef, ar i chwi droi yn ebrwydd. Clywch gan hynny chwi oll ar sy'n byw yn ôl y enawd : yr Arglwydd, yr hwn a roddes iti dy anadl a'th fod, a anfonodd attat gennadwri o'r nesoedd ; a hon yw ei gennadwri ef, *Dychwelwch, dychwelwch, pahan y byddwch feirw !* Yr hwn sydd gantho glustiau i wrando, gwrandawed. A gaiff llaferydd y mawrhydi trag'wyddol ei esgeuluso ? Pettau efe ond taranu yn ofnadwy, tydi a arswydit. Ah ! Mae y llais ymma yn perthyn yn nês iti. Pettau efe yn dywedyd wrthyt, *ti a fyddi marw foru*, ni chymmerit mo hynny mewnysgafnder. Ah ! Ond mae'r gair hwn yn perthyn i'th fywyd neu i'th farwolactb dragywyddol. Mae efe yn gorchymyn bafyd, *fel pe dywedasei wrthyt, yr wyf si yn gorchymyn iti, ar yr uffudd-dod sydd ddyledus arnat imi dy greawdwr a'th Bryniawdwr, a'r iti ymwerthod â'r enawd, y byd, a'r cythraul, a dychwelyd attaf si fel y gellych fyw.*

Pa beth weithian a wnewch chwi bechaduriaid ? Pa beth sydd yn eich bryd ? A drowch chwi ai peidio ?

dio? Na chloffwch ymhellach rhwng dau feddwl. Os yr *Arglwydd* fydd *Dduw*, canlynwch ef : os eich cnawd fydd *Dduw*, yna gwafanaethwch ef etto. Os yw'r nefoedd yn well nâ'r ddaear a'r difyrwch cnawdol, deuwch ymaith gan hynny a cheisiwch *wlad well*, a thrysorwch iwch' drysor lle nid oes na rhwyd na gwyfyn yn llygru, ac nad eill lladron gloddio trwodd a lledratta ; a deffrowch ar y diwedd, â'ch holl allu, i geisio y *deyrnas ddi-sigl.* *Heb. xii.*

28. Ystyriwch yn 1. Pa barattôad a wnaeth *Tragaredd i'ch Iechyduriaeth*? A pha dofturi yw bod neb yn ddamnedig gwedi hyn i gyd. Bechaduriaid, fe orchymynir ini wneuthur y gennadwri hon attoch chwi oll, megis oddiwrth yr *Arglwydd*, *Deuwch*, canys y mae pob peth yn barod. *Luc. xiv. 17.* A ydyw pob peth yr barod? A chwithau yn amharod? Mae *Duw* yn barod i'ch croesawi, ac i faddeu i chwi gymmaint ac a wnaethoch i'w erbyn, os gwnewch chwi ond dyfod, er cyd y pechafoch. Eri chwi fod yn afradlon, a rhedeg ymaith oddiwrth *Dduw*, ac aros cyhyd, mae efe yn barod i'ch cyfarfod, a'ch cofleidio yn ei freichiau, a llawenychu yn eich dychweliad, os gwnewch chwi ond troi. Oh na bydd dai dy lygaid, a'ch galon wedi ei hagoryd i wybod decced cynnyg a wneir iti yn awr, a llawened cennadwri gyda pha un yr ydys yn dy wahôdd—y mae pob peth yn barod.

2. Ystyria pa wahoddion a gefaist i droi a byw. Y pen gwahoddwr yw *Duw* ei hun. Yr hwn fydd yn llywodraethu'r nefoedd a'r ddaear, fydd yn gorchymyn iti droi, a throi yn ebrwydd heb oedi : mae efe yn gorchymyn i'r haul redeg ei yrfa, a chyfodi arnat bob boreu ; ac er iddo fod yn greadur mor ogoneddus, allawer gwaith mwy na'r holl ddaear, er hynny mae yn ufuddhau iddo, ac heb ballu munnudyn o'i amser gosodedig. Mae efe yn gorchymyn i holl blanedau a sêr y nefoedd, hwythau yn ufuddhau. Mae efe yn gorchymyn i'r môr lenwi a threio, ac i'r holl greadigaeth gadw ei drefn, a'r

a'r cwbl a ufuddhant iddo. Angylion nef a ufuddhânt iddo, *Heb. i. 14.* Ac er hyn os gorchymmyn efe ond i bechadur droi, nid ufuddhâ efe iddo. Efe yn unig fydd yn ei dybied ei hun yn ddoethach na Duw. Efe a ymgyndyna ac a ymddadleu ddadl y pechod, ac ni arbed. Os yr Arglwydd Hollalluog a adrodd y gair, y nefoedd ac oll fydd ynddi a ufuddhânt iddo. Eithr pettau ond galw ar feddwyn allan o'r dafarn, nid ufuddheiff efe : neu os geilw efe bechadur bydol, cnawdol, i ymwadu ac ef ei hun, ac i farweiddio y cnawd, ac i ofod ei galon a'r etifeddiaeth well, nid ufuddhaiff efe. Pettau gennyt ddim bywyd a theimlad ysbrydol o'th fewn, ti a adnabyddit y llais, ac a ddywedit, *Oh dymma alwad fynhad, pa fodd y clywaf ar fynghalon anafuddhau !* Megis y gwelwch fel hyn pwy yw'r hwn fydd yn eich galw, ac y dylai hynny eich annog i wrando ar ei alwad a throi : felly ystyriwch hefyd, trwy ba offerynnau, a mynyched a difrifed y mae yn gwneuthur hyn.

1. Mae gan bab dalen o lyfr bendigedig Duw (fel pettau) llais, ac y mae yn galw o hyd arnat, *trô a bydd fyw, trô, neu di a fyddi marw.* Pa fodd y medri di ei agoryd, a darllain dalen, neu wrando pennod, a bod heb ddeall fod Duw yn peri iti droi ?

2. Hyn yw llais pob Pregeth yr ydwynt yn ei chlywed.

3. Hyn yw llais aml gynnwrf yr ysbryd, yr hwn fydd yn llefaru y geiriau hyn yn ddirgel drostynt drachefn, ac yn dirio arnat am droi.

4. Mae'n debygol fod hyn weithiau yn llais dy gydwybod dy hun. Onid yw yn eglur iti weithian nad yw pob peth yn dda gyda thi ? Ac onid yw dy gydwybod yn mynegi iti, mai rhaid iti fod yn ddyn newydd, ac yn mynych alw arnat am droi.

5. Llais grasuflawn efamplau y duwiol yw hyn. Pan ganfyddech hwynt yn byw bywyd nefol, ac yn ffoi rhag y pechod yr wyt ti yn ei hoffi, mae hyn yn galw arnat i droi.

6. Llais holl weithredodd Duw yw ; canys hwythau

thau ydynt Lyfrau Duw, yn dysgu iti y wers hon, trwy ddangos iti ei fawredd, a'i ddoethineb, a'i ddaioni ef. Gwel *Psal. xix. 12. Pob amser y mae'r Haul yn cyfodi arnat, y mae yn dyfal alw arnat i droi; megis pe dywedai, I ba beth yr wyf fi yn ymdeithio ac yn amgylchu y byd o'i blegyd, ond i fynegi i i ddynion ogoniant eu gwneuthurwr, ac i'w goleuo i wneuthur ei waith ef.*

7. *Hyn yw Llais pob trugaredd ar fy ar dy helw,* pe medrit ond eu clywed a'i deall, maent oll yn llefain arnat, *dychwel.* I ba ddiben y mae'r ddaear yn dy gynnal, ond i geisio ac i wasanaethu yr Arglwydd? Paham y mae hi yn cyfrannu i ti ei ffrwythau, ond i'w wasanaethu ef? Paham y mae'r holl greaduriaid yn dy wasanaethu di a'i llafur, ac a'i heinioes, ond fel y gellit tithau wasanaethu eu Harglwydd hwy a thithau? Paham y dyru efe i ti amser, ac iechyd, a nerth, ond i'w wasanaethu ef? Paham y mae gynnyf fwyd a diod a dillad, ond i'w wasanaethu ef? Addarfu i ti erioed weddio arno ef mewn cyfyngder am gymmorth; ac oni ddeallaiſt di y pryd hynny mai dy ran di oedd troi, a'i wasanaethu ef os gwareddai efe dydi?

8. *Heblaw hyn, Llais pob cystudd yw i alw arnat fryffio a throi.* Mae clefyd a gofid yn llefain am droi: ac y mae tlodi a cholled am gyfeillion, a phob blagurun o wialen cerydd hofyd yn llefain, am i ti droi: ac etto ni wrandewi di ar y galwad.

Gosod weithian yr holl bethau hyn ynghyd, a gwel beth a ddylei ddigwydd o honynt. Ysgatfydd hon yw y flwyddyn ddiweddaf; ysgatfydd y dydd diweddaf-oni throi, yr wyt yn ddyn marw colledig. Pettau dy lygaidd ond yn agoryd i ganfod, pa le yr wyt yn sefyll, sef ar ymyl uffern, ac i ganfod pa sawl mil sydd yno yn barod ar na throesant, ti a ganfyddit ei bod hi yn bryd i ti edrych yn dy gylch.

Yr Arglwydd sydd yn gweled i ba le yr wyt ti yn myned yn well na thydi dy hun; hynny a wnaiddo ef alw ar dy ôl, *Dychwel dychwel; efe a wŷr beth*

beth a ddaw o honot, oni ddychweli : mae ef yn meddwl yntho ei hun, *Oh! oni ddychwel y pechadur tlawd hwn, efe a'i teisl ei hun i boenau didrangcedig*; o herwydd pahan y mae ef yn galw ar dy ol di, *Dychwel; dychwel.* O bechaduriaid ! Pe gwyddech chwi y filfed ran o'r peryglon sy agos attoch, a'r trueni yr ydych yn rhedeg iddo, yn gyftal ac y gwyr Duw, ni byddai raid i ni mwyach alw ar eich ôl i ddychwelyd.

Athr. 6. Mae yr Arglwydd yn ymostwng i ymresymmu'r matter â phechaduriaid annychweledig, ac i ofyn iddynt, pahan y byddant feirw ?

Ymresymmiad chwith yw, yn gyftal o ran y ddadl, a'r ymresymwyr.

1. Y ddadl neu'r cwestiwn a adroddir i ymresymmu yn ei gylch yw. *Pahan y damnia'r annuwiol bwynt eu hunain ? Neu, pahan y byddant feirw yn byrrach na dychwelyd ? A oes ganthynt un rheswm digonol am wneuthur felly ?*

2. Yr ymrhesymwyr ydynt, *Duw a Dyn* : y Duw tra sanctaidd, a phechaduriaid annuwiol annychweledig.

1. Onid yw yn beth rhyfedd, yr hyn y tebygir fod Duw yn ei rhagfwrw yn hyn o fann y byddai undyn yn ewyllysio marw a bod yn ddamnedig ? Ië, y byddai hyn yn gyflwr yr holl rai annuwiol, hynny yw, y rhan fwyaf o'r byd ! Eithr chwi a ddywedwch, ni eill hyn mor bod ; *canys naturiaeth a chwennych ei chadwedigaeth a'i dedwyddwch ei hun ; ac y mae'r annuwiol mwy arnynt eu hunain nag y mae eraill, ac nid dim llai : ac am hynny pa fodd y dichon neb fynnu bod yn ddamnedig ? I'r hyn yr atebaf.*

1. Y siccr wirionedd yw, na ddichon neb ewyllysio dim drwg megis drwg, ond yn unig megis ac y mae ganddo fath ar rith o ddaioni : llai o lawer y dichon neb ewyllysio ei boenydio yn dragywydd. Trueni megis y cyfryw, sef fel y mae yn drueni, ni chwennychir gan neb.

2. Ond etto er hynny ei gyd, mae yn ddigon gwir

gwir yr hyn y mae Duw yn ei ddysgu i ni ymma;
*Mai yr achos pahan y mae yr annuwiol yn meirw ac yn
 bod yn ddamnedig yw, o herwydd hwy a fynnant feirw
 a bod yn ddamnedig.*—A hyn fydd wir mewn amryw
 foddion.

(1.) *O herwydd hwy a gerddant y ffordd sy'n ar-
 wain i uffern, er i Dduw a dyn ddywedyd wrthynt, i
 ba le y mae hi yn myned, a pha le y mae ei diwedd; ac
 er i Dduw dystiolaethu cyn fynyched yn ei air, os
 ânt rhagddynt yn y ffordd honno, y byddant ddam-
 nedig, ac na byddant gadwedig oddi eithr iddynt
 ddychwelyd.* *Eesai. xlviii. 22. gwel. Eesai. lix. 8. gwel.*

Mae ganthynt air a llŵ y Duw byw am dano,
 oni ddychwelant, nad ânt i mewn i'w orphwysfa ef.
Heb. iii. 11. Ac etto annuwiol ydynt, ac annuwi-
 ol fyddant, dywedod Duw a dyn a fynnon; cnawd-
 ol ydynt, a chnawdol fyddant; bydol ydynt, a bydol
 fyddant, er i Dduw ddywedyd wrthynt fod cyfeillach
 y byd yn elyniaeth i Dduw; a os car neb y byd (yn
 y mesur hwnnw) nid yw cariad y Tad ynddo ef: *Iag.*
iv. 4. I Iean ii. 15. Ac felly yn ddigwyddawl
 mae y dynion hyn yn mynnu bod yn ddamnedig,
 er nad ydynt ar unjawn gyrch: maent hwy yn e-
 wyllysio y ffordd i uffern, ac yn caru y siccr achos
 o'u poendod, er nad ydynt foddion i uffern ei hun,
 nag yn caru'r poen fy raid iddynt ei goddef.

Bechaduriaid, onid dymma wirionedd eich cyf-
 lwr? Ni fynnwch chwi mor llosgi yn uffern, eithr
 chwi a gynheuwch y tân trwy eich pechod, ac a'ch
 bwriwch eich hunain iddo; ni fynnech chwi mo'ch
 poenydio yn dragywydd gyda chythreuliaid; eithr
 chwi a wnewch yr hyn a ddwg hynny i ben yn ddi-
 ammau, er a allo dim a ddyweder i'r gwrthwyneb.
 O'r un ffunud yw a phe dywedech, *myfi a ysfaf wen-
 wyn, ond er hynny ni fynnwn i mor marw.* *Mi am
 bwriaf fy hun bendramwnwgl o ben y clôchdy, ond er
 hynny ni laddaf fi mo'honof fy hun; mi a frathaf y gyllell
 hon yn fy nghalon, ond ni ddygaf fi mo'm hoedl er hynny;
 mi a roddaf y tân ymma yn nhô fy nhŷ, ond er hynny ni
 fynnai*

fynnai mo'i losgi. Felly yn uniawn y mae gyda dyni-
on annuwiol; hwy a fyddant annuwiol, ac a fyddant
byw yn ol y cnawd a'r byd, ac etto ni fynnant hwy
gael mo'i damnio.

2. *Ymhellach, ni arfer yr annuwiol mo'r moddion
hynny, heb ba rai nid oes gobaith o'u iechydwriaeth.* Y
fawl ni fwyttu a eill cystal ddywedyd yn groyw, na
fyn efe mor byw, oddi eithr medru o hono ef ddy-
wedyd pa fodd i fyw heb fwyd. Y fawl ni cherddo
ei ffordd, a eill yn groyw ddywedyd cystal ac na
fyn efe ddyfod i ben ei siwrnau.

3. *Ie: nid hyn yw'r cwbl, ond y mae yr annuwiol yn
anfodlon i'w iechydwriaeth eu hunain.* Er iddynt hwy
allael chwennych rhyw beth y maent yn alw ar
enw y nefoedd; er hynny y nefoedd ei hunan, a'i ys-
tyried yng wir naturiaeth y dedwyddwch, nid yd-
ynt yn ei chwennych; ie y mae eu calonnau yn llwyr
wrthwyneb iddo. Cyflwr o berffaith Sancteidd-
rwydd, ac o gyfannedd gariad, ac o foliant i Dduw
yw'r nefoedd. Ac nid oes gan yr annuwiol galon
i hyn. Mae llawenydd y nef o naturiaeth mor
bûr ac mor ysbrydol, na ddichon calon yr annuwi-
ol mo'i wir chwennych.

Felly chwi welwch ar ba sail y mae Duw yn
rhagfwrw, fod yr annuwiol yn fodlon i'w dinystre
hunain: *ni throant, er bod yn rhaid iddynt droi, neu fii-
rw.* Ac megis ac y mae'r ddadl yn achos o ryfedd-
od felly hefyd yn 2. Y mae yr ymresymwyr, sef y
byddei i Dduw ymostwng cyn iseled ac i ddadlau y
y cwyn a Dyn fel hyn; ac y byddai dyn mor
ddall, ac mor gyndyn ryfedd, a bod yn rhaid wrth
hyn oll mewn matter mor eglur; ie ac i wrth'nebu
hyn oll, pan yw ei iechydwriaeth ei hunan yn
sefyll ar y diben o hynny. Nid rhyfedd os hwy
ni wrandawant arnom ni sydd ddynion, pryd na
wrandawant ar yr *Arglwydd* ei hun, fel y dywaid
Duw, *Ezec. iii. 7.* Pan anfonodd ef y Prophwyd
at yr *Israelliaid.* Gwel.

Defnydd.

Edrychwch bechaduriaid am eich rhesymmau goreu a chadarnaf, os mynnwch chwi wneuthur eich ffordd yn dda; chwi a welwch pwy sydd weithian i chwi ymdrîn ag ef. Pa beth a ddywedi, tydi y dyn anianawl annychweledig, a feiddi di anturio ymddadleu â Duw? A wyt ti'n barod i roddi dy enw i mewn? Mae Duw yn gofyn iti, paham y byddi farw? A wyt ti gwedi dy arfogi ag ateb digonol? A gymmeri di arnat brofi fod Duw yn cam-gymeryd, ac mai tydi sydd ar yr iawn? Oh pa anturiaeth yw hon! Mae efe yn galw arnat i ddychwelyd, a thithau ni gwni. Mae efe yn erchi i chwi wneuthur hyn yn ebrwydd, sef y dwthwn hwn, tra gelwir hi heddyw; a chwithau a oedwch, ac a dybiwch ei bod hi yn abl dda yr amser yn ôl hyn. Mae efe yn dywedyd, bod yn rhaid iddo fod yn gyfnewidiad cyfan, sef, *calon newydd, ac yspryd newydd*; *Exec. xxxvi. 26.* a bod yn rhaid i chwithau fod yn sanctaidd, ac yn greaduriaid newydd, a chwedi eich ail eni; a chwithau a dybiwch mai llai a wasanaethau'r tro, ac mai digon yw clyttio yr hên ddyn, heb fyned yn newydd. Pwy sydd yn awr ar yr iawn, ai Duw ai chwychwi? Mae Duw yn galw arnoch i droi a byw bywyd sanctaidd, ac ni fynnwch; wrth eich bucheddau anufudd yr ymddengus na fynnwch chwi.

Ystyriwch yr hyn y mae'r Arglwydd yn ei ofyn, *Dychwelwch, dychwelwch, paham y byddwch feirw?*—Ydyw angau trag'wyddol yn beth i'w chwennych? Ydych chwi yn caru uffern? Pa reswm sydd genych am eich difetha o'ch gwirfodd? Os tybiwch fod yn beth rhesymol i chwi bechu, oni ddylech gofio mai *cyflog pechod yw marwolaeth*? *Rhuf. vi. 23.* Chwi a ddylech nid yn unig ymosyn a ydych chwi yn caru y neidr, ond a ydych chwi yn caru y colyn? Ni ddichon dim fod, a dalo ei ystyried i'ch esgusodi, am esgeuluso eich iechydwrriaeth eich hunain

Canys ein Achubwr a ddywaid, *pa lesâd i Ddyn, os ennill yr holl fyd, a cholli ei Enaid ei hun?* Marc xiii. 36. Attolwg i chwi yn awr gadewch i'r gair hwn ddyfod yn nês at eich calonau.

Minnau a âf rhagof at y Seithfed Athr.

7. Oni ddychwel dynion wedi hyn oll, nid o ran Duw y maent yn ddamnedig, ond o'u rhan eu hunain, fef, oblegid eu cyndynrwydd eu hunain: mairw y maent, oblegid hwy a fynnant feirw, hynny yw, oblegid na fynnant ddychwelyd.

Os mynnwch chwi fyned i uffern pa help fydd. Mae Duw yn hyn o fan yn ei glirio eu hun oddiwrth eich gwaed: ni chaiff ef sefyll arno ef, os byddwch chwi golledig. Gweinidog esgeulus a eill ei dynnu ef arno ei hun; a'r fawl ydynt yn eich cefnogi mewn pechod, neu heb eich rhwystro a allant ei dynnu ef arnynt hwythau; eithr bydded siccr gennych, na chaiff ef sefyll ar Dduw.— Yr Arglwydd a ddywaid am ei winllan anfuddiol *Esa. v. 1, 2, 3, 4.* Gwel. Gosodwyd einioes ger eich bronau; llawenydd y nef a ddatguddiwyd i chwi yn yr Efengyl; y siccrwydd o honynt a eglurwyd; y siccrwydd o boenau trag'wyddol y rhai ddamnedig a fynegwyd i chwi: oni fynnech chwi gael golwg ar y nefoedd ac uffern, pa beth yn ychwaneg a ddymunech? Crist a osodwyd gerbron eich llygaid megis wedi ei groeshoelio, *Gal. iii. 1.* Mynegwyd i chwi gan-waith nad ydych ond dynion colledig nes eich dyfod i mewn atto ef. Cyn fynyched a hynny y mynegwyd i chwi am ddrwg pechod, am wagedd y byd, â'r holl feluswedd a'r golud a ddichon ef ei gyfrannu; am fyrdra ac ansicrwydd eich einioes; a didrangc barhâd llawenydd, neu benyd y bywyd a ddaw. Hyn oll, ac ychwaneg na hyn a fynegwyd i chwi, ac a fynegwyd i chwi drachefn, ie nes i chwi flino yn ei glywed, ac nes medru o honoch wneuthur llai cyfrif o hono o herwydd i chwi ei glywed ef cyn fynyched. Tebyg ydych i gî'r gôf, yr hwn a ddygwyd wrth ymg'nefindra i gyfsgu tan

tan, sw'n y morthwylion, a'r pryd y bo'r gwreichion yn tascu, o amgylch ei glustiau. Ac er na ddarfu i hyn oll mo'ch troi, yr ydych chiw i'etto yn fyw, ac a allasech gael trugaredd hyd y dydd heddyw, ped fasai gennych galonnau i'w dderbyn. Ac yn awr gadewch i reswm ei hun fod yn farnwr, ai o ran Duw, yntau o'ch rhan eich hunain y mae, os byddwch chiw gwedi hyn ei gyd yn annychweledig a damnedig ? Os byddwch feirw yn awr, hynny sydd oblegid chiw a fynnech feirw. Pa ddymuniadau o'ch hawddfyd a adroddodd yr Arglwydd yn ei sanctaidd air ? A pha dofturi y safodd efe gerllaw i chiw ? gan ddywedyd, *Oh na wrandawsei fy mhobl arnaf, na rhodiafei Israel yn fy ffyrdd. Psal. lxxxii. 13. Oh na baent ddoethion, na ddeallent hyn, nad ystyrient eu diwedd ? Deut. xxxii. 29.*

Ond chiw a garasoch y byd a'ch cnawd uwch ei law ef, ac am hynny ni wrandawech ef.

Nid rhyfedd gan hynny oedd iddo eich gollwng ynghyndynrwydd eich calon, a'ch myned yn ol eich cyngor eich hunain. Efe a ymostyngodd i ymresymmu a chiw, ac i ofyn i chiw, *Pa anwiredd a gawsoch chiw yno fi gan i chiw ymbellhau oddi wrthyf, a rhodio ar ôl oferedd, a myned yn ofer ?*

Mae efe yn llefain allan fel ped fai ar y creaduriaid mudlon i wrando ar y cŵyn sydd ganddo yn eich herbyn, *Mica. vi. 2, 3, 4, 6. gwel. Esay. i. 2, 3, 4. Deut. xxxii. 6.* Pan ganfu ef eich bod chiw yn ei wrthod ef yn ddiachos, ac yn troi ymaith oddiwrth eich Harglwydd a'ch bywyd, i ymlid ar ol ũs, a mân-blu y byd, efe a fynegodd i chiw eich ffoledd, ac a'ch galwodd i orchwylwaith mwy buddiol. Gwel *Esay. lv. 1. 2, 3, 6, 7. ac Esay. i. 16, 17, 18.*

A phan na wrandewch, pa achwynion y gosodasoch ef arnynt, gan haeru y peth arnoch chiw, mai eich gwrthnyfigrwydd a'ch pengaledrwydd ydoedd, *Jer. ii. 12, 13. gwel. Llawer gwaith y cyhoeddodd Crist i chiw y rhâd wahoddiad hwn-*

nw, *Dat. xxii. 17. yr hwn sydd a syched arno, deued, a'r hwn sydd yn ewyllysio, cymmered ddwfr y bywyd yn rhâd.*

Eithr chwi a berwch iddo ef gwyno yn ôl yr holl gynnygion hyn, ni ddeuant attaf fl, fel y caffont fywyd. *Ioan v. 40.* Efe a'ch gwahoddodd i wledda gyd âg ef yn nheyrnas ei ras, a chwithau oeddych â'ch esgusodion gennych oddi wrth eich tiroedd, a'ch anifeiliaid, a'ch gorchwylion bydol, a phan na fynnech ddyfod, dywedafoch nas gallech, ac a'i hannogafoch yntau i roddi ei fryd na chaech chwi byth brofi o'i swpper ef. *Luc xiv. 15 hyd y 25.*

Ac o herwydd pwy yn awr y mae'r peth ond o'ch herwydd chwi eich hunain? A pheth a fedrwch chwi ddywedyd yw'r achos pennaf o'ch damnedigaeth, ond eich ewyllys-fryd eich hunain? Chwi fynnech eich damnio. Yr holl fatter a eglurwyd gan Grifft ei hun, *Diar. i. 20.* hyd y diwedd. Gwel yr holl destyn—am ei fod mor gyflawn yn dangos yr achos o ddinystr yr annuwiol.

Nid yw'r peth o herwydd na ddysgai Duw hwynt, ond o herwydd na fynnent hwy mo'i dysgu. Nid yw'r peth o herwydd na's galwai Duw hwynt, ond o herwydd na ddychwelent hwy wrth ei gerydd ef. Eu gwrthnystrwydd sydd yn eu difetha.

Wele syrs, bellach nyni a ddaethom o hyd i ddirfawr-fradwr a llofrudd eneidiau, sef dynion eu hunain, eu hewyllys eu hunain : beth sydd etto yn ôl i chwi i'w wneuthur ond rhoddi barn yn ol y dystiolaeth, a chyfaddef yr anwiredd mawr hwn o flaen yr Arglwydd, ac ymddarostwng o'i blegyd. A gwelwch mai'r gelyn mwyaf i ddyn ydyw efe ei hun; ac mai y farnedigaeth fwyaf, ar a ddichon ddigwydd iddo ef yn y byd hwn, yw ei adael ef iddo ei hun, ac mai'r gwaith mwyaf sydd gan râs i'w wneuthur yw ein gwaredu ni rhagom ein hunain; ac mai yn eu herbyn eu hunain y dylai fod yr achwynion mwyaf gan ddynion.

Weithian

Weithian, er nas gallaf obeithio cyftal o bawb, mi a obiethiaf fod rhai o honoch, erbyn hyn yn bwriadu troi a byw : a'ch bod yn barod i ofyn i mi fel y gofynnodd yr Iuddewon i Pedr, *Act. ii. 37.* pan ddwyf-bigwyd hwy yn eu calonnau, ac y dywedasant, *Ha-wyr frodyr, beth a wnawn ni? Pa fodd y gallem ni fod yn wir ddychweledig? Yr ydym ni yn ewyllysio pettaem ni ond gwybod ein dyled/rydd: Na atto Duw i ni ddeuwis distryw, trwy wrthod troi fel y gwnaethom byd yn hyn.*

Os y rhai hyn yw amcanion a bwriadau eich calonnau, mi a ddywedaf am danoch megis y dywedodd Duw am bobl oedd yn addo'n ddeg, *Deut. v. 28, 29.* *Da y dywedasant yr hyn oll a ddywedasant: Oh na byddei y cyfryw galon ynddynt i'm hofni i, ac i gadw fy hall orchymynion, bob amfer!* Da yw eich bwriadau: Oh na byddei galon ynoch i gyflawni y bwriadau hyn! A than obaith o hyn, myfi a'ch hyfforddiaf yn llawen, beth i'w wneuthur, a hynny yn fyr, fel y galloch yn haws ei gofio, i'w ymarfer.

Yr Hyfforddiad i.

Os mynnwch chwi fod yn ddychweledig ac yn gadwedig, gwnewch eich goreu ar ddeall angenrheidi-
rwydd a gwir naturiaeth dychweliad: oddi wrth ba beth, ac at ba beth, a thrwy ba beth y mae'n rhaid i chwi ddychwelyd.

(1.) *Oddi wrth pa beth?* Mewn un gair, oddi wrth eich *Hunan-gnawdol*, yr hwn yw diben yr holl rai annychweledig; oddi wrth y *cnauld*, yr hwn a fynnei ei foddhau o flaen Duw, ac a fynnei yn oestadol eich denu i hynny: oddi wrth y *byd* yr hwn yw'r abwyd; ac oddi wrth y *Cybraul* yr hwn yw twyllwr yr eneidiau.

(2.) Yn y lle nesaf, rhaid i chwi wybod, *At ba beth* y mae yn rhaid i chwi ddychwelyd; a hynny yw, *At Dduw*, megis eich diben; at *Grist* megis y ffordd at y Tâd: at *sancteidrwydd* megis y ffordd ofodedig i chwi gan Grist: ac felly at yr arferiad o holl *gynnorthwyon a maddien grâs*, a gan-

niatteir ac a orchymmynir i chwi gan yr Arglwydd.

(3.) Yn olaf, rhaid i chwi wybod trwy ba beth y mae'n rhaid i chwi ddychwelyd. *Hynny hefyd yw, trwy Grist megis yr unig Brynwr a'r Eirialwr; a thrwy yr Ysbryd Glân megis y Sancteiddiwr; a thrwy y gair megis offeryn yr ysbryd; a thrwy ffydd ac edifeirwch megis y moddion a'r dyledswyddau o'ch rhan chwithau i'w cyflawni.* - Hyn oll fydd angenrhaid.

Hyfforddiad yr 2.

Os mynnwch fod yn ddychweledig a chadwedig, byddwch yn faith mewn dirgel a disrifol-ystyriaeth. Anystyriaeth sy'n anafu'r byd.

Hyfforddiad y 3.

Byddwch yn gwranddo gair Duw yn ddiwyd ac yn fynnych, yr hwn yw'r moddion cyffredinol o droedigaeth dynion. Darllenwch yr ysgrythur, neu gwrandedwch ar ei darllen hi. Dyfal wrandedwch ar gyhoeddus bregethiad y gair. Megis ac y llewyrcha Duw y byd trwy'r haul, ac nid trwyddo ei hun yn unig hebddo ef; felly y dychwel efe ac y ceidwddynion trwy ei weinidogion, y rhai ydynt oleuadau y byd. *Act. xxvi. 17, 18. Mat. v. 14.* Pan ddarostyngodd efe Paul yn rhyfeddol, y mae yn ei anfon at *Ananias, Act. ix. 10.* A phan anfonodd ef Angel at *Cornelius*, nid yw hynny ond i erchi iddo anfon am *Pedr*, yr hwn a fynegai iddo beth oedd iddo i'w gredu a'i wneuthur. *Act. x. 5, 6.*

Hyfforddiad y 4.

Cyrcwch at Dduw mewn ystod wastadol o ddifrifol weddio: Addetwch; a galerwch am eich bucheddau gynt, ac ymbiliwch am ei ras ef i'ch goleuo a'ch troi.

Hyfforddiad y 5.

Rhoddwch heibio eich pechodau hynod a gwylltffol yn ebrwydd: sefwch, ac nad cwch ddim pellach y ffordd honno. Os eich hên bechodau a wnewch chwi eilwaith, pa fendith a ellwch chwi ddisgwyl ar y moddion i'ch troi.

Hyfforddiad y 6.

Newidwch.

Neuidiwch eich cymdeithias ar fryd, os yw bosibl, os drwg a fu hi hyd yn hyn : nid trwy ymrwrthod a'ch perthynafau angenrheidiol, ond a'ch cymdeithion pechadurus afreidiol : Ac ymgysylltwch â'r rhai fydd yn ofni yr Arglwydd, ac ymfynwch âhwynt am y ffordd i'r nefoedd. Act. ix. 19, 26. Psal. xxvi. 4, 5.

Hyfforddiad y 7.

Rhoddwch eich hunain i'r Arglwydd Iesu, megis Phrygwr eich eneidiau, fel y pardyno efe chwi trwy ei waed, ac i'ch sancteiddio trwy ei ysbryd, trwy ei air, a'i weinidogion, y rhai ydynt offerynnau yr ysbryd. Efe yw y ffordd, y gwirionedd a'r bywyd, nid eis mor dyfod at y Tâd ond trwyddo ef. Ioan xiv 6. Act. iv. 12.

Hyfforddiad y 8.

Os ydych mewn gwirionedd ar feder troi a byw, gwnewch hynny yn ebrwydd, heb oedi. Onid ydych chwi yn ewyllysgar heddyw, nid ydych ddim yn ewyllysio mæ'i wneuthur. Cofiwch eich bod hyd y pryd hyn yn eich gwaed, tan euogrwydd llawer mil o bechodau, a than ddigofaint Duw, a'ch bod yn sefyll ar ymyl uffern, ac nad oes ond megis *Cam rhyngoch* ac angau.

Hyfforddiad y 9.

Os mynnwch chwi ddychwelyd a byw, gwnewch hynny yn hollawl, ac yn llwyr-gwbl. Na feddylwch ymddarnio â Chrïst, a rhannu eich calon rhyngddo ef a'r byd; ac ymadel â rhyw bechodau, a chadw y lleill, a gollwng ymaith yn unig yr hyn a allo y cnawd ei hebcot : nid yw hyn ond eich siommi eich hunain : rhaid i chwi o'r galon ac yn llwyr-fryd ymrwrthod a chwbl oll ar a feddwch, neu ni eliwch fod yn ddisgyblion iddo ef. Luc xiv. 26, 33.

Hyfforddiad y 10.

Os mynnwch chwi ddychwelyd a byw, ymrwch i'w wneuthur, ac na sefwech fyth-fyth megis yn ymgynghori, fel pettau betrusder yn y perth. Na sefwech ar figl fel ped faech etto yn anficcer pa un ai Duw, ai eich cnawd yw'r meist'r goreu : neu pa un ai pechod

pechod ai sancteiddrwydd yw'r ffordd oreu ? Eithr ymaith a'ch hên drachwantau, ac ymrowch ar frÿs, yn reddfól, ac yn ddiysgog.

Pe gwyddwn i beth ychwaneg i wneuthur c ran eich troedigaeth, yr wyf yn gobeithio y gwnawn ef.

Eithr o tydi yr hwn wyt rasol Dâd yr ysbrydoedd, yr hwn a dyngaisf nad wyt yn ymhoffi ym marwolaeth yr annuwiol, onid troi o honnynt a byw, na naccâ mo'th fendith ar yr annogaethau a'r byfforddiadau hyn : na âd chwaith i'th elynion orfoleddu yn dy olwg, ac i dwyllwr mawr yr eneidiau oresgyn yn erbyn dy fâb, a'th air a'th yspryd. O tosturia wrth bechaduriaid truaïn annychweledig, y rhai nid oes ganddynt galonnau i ddsurio wrthynt eu hunain, nac i'w cynnorthwyo ! Gorchymyn i'r dâll weled, ac i'r byddar glywed, ac i'r marw fyw. Ac na âd i bechod a marwolaeth allael dy wrth'nebu. Deffro, y difraiw ; hwyliu yr anbwylus ; sefydla yr ansefydlog ; a gwna i'lygaid y pechaduriaid ar a ddarlennant y llinellau hyn fod yn nesaſ gwaith yn myned yng nghylch wylo am eu pechodau ; a dwg hwynt attynt eu hunain, ac at dy Fâb, cyn i'w pechod eu dwyn hwynt i ddistryw. Os dywed di ond y gair, yr ymroiadau gweinïon hyn a ffynnant i ennill llawer o eneidiau i'w trag'wyddol lawenydd hwy, a'th drag'wyddol ogoniant dithau.

Gras ein Harglwydd Iesu Grifft, &c.

Cyngor i dduwioledeb Personol a Theuluaidd.

* *Fy Ngaredigion,*

NI D oes gennyf obaith i weled eich hwynebaw
chwi yn y nefoedd, oddieithr i chwi ymarferyd
a sancteiddrwydd yma ar y ddaear.

Am hynny, cymmerwch ofal diwyd am ollwng yr
Arglwydd Iesu i reoli yn eich calonnau chwi eich
hunain yn gyntaf: ac edrychwch yn ddyfal ar i
chwi drin eich holl achosion bydol wrth ei fodd ef.
Edrychwch ar holl orchymynion Duw; a threfn-
wch eich holl feddyliau, geiriau a gweithredoedd
wrthynt, *Sal. cxix. 6, 34.* Os yn ystyriol ac yn
ymarferol ac yn ewyllysgar, y lletteuwch un pechod
yn eich mynwesau, derfydd am danoch tros byth.
Sal. lxviii. 21. Ezech. xviii. 20.

Ceisiwch eich calon i fod yn wir rasol, ac onid e
chwi adeiliedwch yn ofer heb sylfaen siccr; a phan
gaffoch ras oddi fewn, arferwch ef yn eich bucheddau
oll; rhoddwch yr eiddo Duw iddo: nac esgeulafwch
weddio arno ef; dyn di-weddi sydd ddi-ras, *Sal.*
xiv. 4. Job, xv. 4. Chwiliwch yr ysgrythyrau beu-
nydd; Ioan v. 39. un o nodau y rhai gwynfydedig-
yw eu bod yn myfyrio ynghyfraith yr Arglwydd
ddydd a nŷs. *Sal. i. 1, 2.*

Cymmerwch ofal am gyffylltu ynghyd grefydd tu
ag at Dduw, a chariad tu ag at ddyn. Bydded
uniondeb a thrugaredd yn eich holl farchnadoedd,
a'ch achosion bydol. Bydded diweirdeb a sobrwydd i'ch
dilyn. Bydded gwirionedd difrifwch a gweddeidd-

dra

dra yn harddu eich ymadroddlon ; gofyngeiddrwydd a dioddefgarwch, fymylrwydd a diniweidrwydd a fyddo yn llewyrchu yn eich holl ymarweddiad.

Maddeuwch i'r neb a wnelo gam a chwi, a gwnewch dda iddynt am eu drwg, fel y byddoch blant i'r goruchaf. Byddwch arafaid yn addaw, a gofalus yn cwplau : cyflawnwch y dyledswyddau perthynol i'ch cyfneffiaid. Na fydded neb o honoch yn dyngwr, nag yn gelwyddwr, nac yn dilyn cyfeilliach ddrwg, nac yn feddwyn, nac yn watwarwr, nac yn faleisus, nac yn gybyddus, nac yn dwyllwr, nac yn gynhenwr, nac yn lleidr, canys dinystr yw diwedd y cyfryw rai. *Diār. xiii. 20. Jago v. 12. Dat. xxi. 8. 1 Cor. vi. 9, 10. Gal. v. 19, 20, 21.*

Yn ail cymmerwch ofal am fod duwioledeb yn eich teulu, yr hwn sydd hoff ganddo ddaioni yn ei galon, a fydd hoff ganddo ei weled yn ei dŷ hefyd. O na bae pob teulu fel Eglwys gristnogol ; a phob tŷ yn dŷ gweddi, *1 Cor. xvi. 19.* a phob pen-teulu yn dywedyd gyd â *Josua, myfi a'm tylwyth a wasanaethwn yr Arglwydd. Jos. xxiv. 15.* ac fel *Dafydd, rhodias mewon perffeithrwydd fy nghalon o fewn fy nhŷ, Sal. ci. 2.* ac er mwyn hynny cymmerwch y reolau canlynol.

1. Na thybiwch fod pethau crefyddol i'w cyflawni yn eich teuluoedd yn unig pan gaffoch arfod oddi wrth achosion bydol ; eithr edrychwch ar weddiâu mor rheidiol a'ch prydiau bwyd. Cydnabydded pen-teuluoedd fod eneidiau eu deiliaid wedi eu rhoddi dan eu golygiad hwynt, ac y gofynnir ganddynt hwy gyfrif am y rhai a gyfargoller trwy eu hesgeulusdraf hwynt : a'r pryd hynny y cânt weled fod gwaed eneidiau yn euogrwydd trwm ; ymogelant ynteu rhag ei gael yn eu godrau hwy, a rag-ddarparont fwy na bwyd tu ag at eu plant a'u gwasanaethwyr, canys rhoddant borthiant i'w hanifeiliaid.

2. Ymarferwch a darllen y gair a chanu Salmâu yn eich teuluoedd, *Sal. cxviii. 15. Esay. xxxiv. 16. Ioun. v. 39.* darllenwn i Grist ganu hymn gyd â ei ddifgybllion,

gylion, y rhai oeddent ei dylwythef, *Mat. x. 10. Luc. ix. 18.*

3. Megis ac yr ydych yn mynnu cyfrif gan eich deiliaid o'r gorchwylion bydol f' o dan eu dwylo, felly holwch hwynt beth a gofiant o air Duw a glywsont, a pha lesad y gawfiant trwyddo; ystyriwch esampl Crist yn holi ei ddisgylion, *Mat. xvi. 11, 12.*

15. diamau os arferwch hyn yn ddi-dwyll, ycewch weled cynnydd eich deiliaid mewn gwybodaeth a dawn da. Yn ddyfal ceiswch wybod eu cyflyrau ysprydol, a'u hargyhoeddi o drueni a llygredigaeth eu natur, ac o angenrhaid yr ail-enedigaeth, gan geryddau eu beiau yn ddisrifol, a choleddu pob rinwedd dda ynddynt er lleied y fyddo. Crybwyll yr efengyl pan fyddai Crist yn y tŷ, ac wrtho ei hun, yr arferei efe hylhyfu i'w ddisgylion byngeiau rheidiol eu deall, a'u holi a oeddent yn eu cofio, ac yn eu dirmad, *Mat. xiii. 10, 36, 51. Marc. iv. 10, 11.*

4. Edrychwch ar i'ch tylwyth gadw dydd yr Arglwydd yn sanctaidd; *Exod. xx. 9. Lef. xxiii. 3.* O byddwch mor ystg at orehwylion Duw y dydd hwnnw, ac a fyddwch at eich gorchwylion eich hunain ar hyd yr wythnos, diammau ycewch weled budd ysprydol wrth hynny.

5. Bob borau a hwyr, yn barchedig ac yn ddisrifol offrymmer i'r Arglwydd, aberth gweddi a moliant, gan yr holl deulu yng-hyd, *Sal. xcii. 1, 2. Exod. xxx. 7, 8. Luc. i. 9, 10.* Gwae'r teuluoedd ni alwant ar enw Duw, tywelltir digofaint arnynt, *Jer. x. 25.* O deuluoedd di weddi pa fodd y sefwich yn y farn ofnadwy? Llid Duw a dywelltir arnoch fel tân, a'ch calonnau creigiau a fwir i lawr ganddo, *Nabum i. 6.* gofynir i ni weddio beunydd a phob rhyw weddi a deisysiad yn yr yspryd *Eph. vi. 18.* Y mae pechodau a diffygion teuluoedd, a llwyr y dylei fod gweddiau teuluaidd hefyd, a diolchgarwch teuluaidd am eu trugareddau. Na ddywedwch nad ydych yn cael amser i hyn, canys er mwyn hyn yr ydych yn cael eich holl amser gan Dduw. Ac na ddywedwch fod eich gwaith bydol i'ch llhwystro, canys nid oes waith reitiach na gwaith Duw, ac iechydwniaeth enaidiau, ac y mae gweddi deilwng yn dwyn bendith ar bob peth a drinioch, *Jer. xxix. 12, 13. 2 Sam. vii. 29.* na ddywedwch y chwaith nad oes gennych ddoniau cymmwys i weddio; arfer yr undalent fydd gennyt, a Duw a'i chwanega. Y mae help i'w gael nes i chwi gryfhau, gall y teulu gwan uno ag un a fyddo cryfach. Da gan Dduw fod pobl yn cyd-weddio, *Iago. v. 16* hyd, *xix. A.B. xii. 5, 10, 12. 2 Cor. i. 11.*

6. Ceiswch hefyd gan bob un o'ch teulu weddio beunydd ar ei ben ei hun. A mynnwch wybod a fyddant yn gwnethur felly. A phwy bynnag o honynt a fyddo anfedrus yn y ddyldwydd hon, ceiswch eu helpu, gan roddi iddynt ffurf o weddi hyd oni allont adrodd eu deisysiadau eu hunain. Cyfarwyddwch lwynt pa fodd y dylent weddio, canys felly y gwnai Crist ac Ioan fedyddiwr i'r rhai a'u canlynent, *Luc xi. 1, 2.*

7. Arferwch gateceisio eich plant a'ch gwelndogion, o'r lleiaf

un waith yn yr wlad hon. Darllenwch, *Deut.* vi. 7, 8, 9. 27
iv. 9, 10; a'r xi. 18, 19, 20. ac yma'r ystyr ym rhoddi ca-
londid ynom i'r gwaith, gan ddywedyd, *byfoddia blantyn yn-
mbeu ei ffordd, a phan heneidiau nid ymdeu a bi.* *Diab.* xxii. 6.

Os bydd eich tylwyth yn anhyd yn i ddyfyn, aiferwch eich aw-
dardd hwynt yn y peth hynny, yn gyfal ac mewn pettau er-
all; ac yn hytrach yn fwy o lawer am y peth yn perthyn i goniant
Duw, a heneidiau hwynt. Chwi a'n gelwch hwynt
i synu, ac a'u cynhellwch hwynt at eich gwaith, ac oni ddylech
fod mor dda i'w gosod ar waith Duw! Ac o bydd neb o honynt
a deallwriath gwan, byddwch ddiwyd ac ymroddus wrthynt hyd
oni ddylgont wyddorion eglur crefydd, gyfal a dirgelwch eich
cliff. Os mynnwch weled crefydd yn fynyddu, ac annu ym
yn llethau, byddwch ddiwyd yn y dylediwydd. Byddwch
eich calonnau a'ch teuluoedd yn deulau i'r Duw, ac eich
ofe ei ddoll beunydd, fel y byddoch fendigedig ac yn fendit i'ch
rhybyddau. Amen.

H Y

I.

TORRI wnes fy addunedau, fil o'r hyn digon gwir
Pechu yn erbyu rhad drugaredd, ac yn cariad pur.
Etto gras y nef fy'n para, i fy olham yn a'r hyn
fy mod i'n gwro beunydd, ar y deyrn allwyl.

II.

Ffarwel althiaid cas gelypol, tu ag adre dyfyn yn nidd
Blunais, a'r eich ofe leithau, at a'r ol fy anwyl mwyd.
Tros y brynau i ffron yn union, trwy'r cymylau i dyfyniad.
Ac mi roddaf ffarwel bellach, i fy ngenedigol wlad.

III.

Clyfau'r Iesu yw fy Ithyd, Graff yr oesoedd yw fy Ith
Fam yr ofnaf hen Elynion, fy'n fy nghuro i'r dydd.
Safodd Iesu ar Galfaria, yn wymb Llucedd o'r hyn
Ffelff etto o blaid ei bobl, fy'n mllwrio ar y Llwr.

24 DE 67

D I W E D D.